

ACTELE DE PROCEDURĂ ALE INSTANȚEI DE JUDECATĂ DISPUSE ÎN CADRUL PROCEDURII DE FALIMENT ÎN LEGĂTURĂ CU VALORIFICAREA MASEI DEBITOARE

Gheorghe MACOVEI,
magistru în drept, lector universitar, USM

SUMMARY

Conduct of insolvency proceedings can be done in several ways depending on the economic and financial condition the debtor and purpose of the debtor/creditors. To the debtor can be applied restructuring procedure or accelerated restructuring procedure designed to restore the situation of the debtor or the bankruptcy procedure or the simplified bankruptcy procedure, that seeking liquidation of the debtor and the distribution of assets to creditors. In this respect, compared with restructuring procedure, at the bankruptcy proceedings court obtained an increasing number of competencies, notably with capitalizing and distribution of the debtor assets.

Keywords: insolvent debtor, assets, deduction, distribution of the debtor's assets

REZUMAT

Desfășurarea procedurii de insolvabilitate se poate realiza în mai multe modalități în funcție de starea financiar-economică a debitorului și scopul urmărit de debitor/creditori. Astfel, față de debitor poate fi aplicată procedura de restructurare sau procedura accelerată de restructurare, ambele urmărind restabilirea situației debitorului, fie procedura falimentului sau procedura simplificată a falimentului, care urmăresc lichidarea masei debitoare și repartizarea produsului pentru creditori. În acest sens, în comparație cu procedura de restructurare, în cadrul procedurii de faliment instanța de judecată obține un număr sporit de competențe legate în special de valorificarea și distribuirea masei debitoare.

Cuvinte-cheie: debitor insolubil, masă debitoare, poprire, distribuirea masei debitoare

Introducere. Trecerea procesului de insolvabilitate în procedura de faliment produce efecte majore pentru întreaga procedură și în special pentru debitorul insolubil. În primul rând, odată cu pornirea procedurii de faliment, se dispune dizolvarea întreprinderii debitoare. Astfel, întreaga procedură este îndreptată spre lichidarea masei debitoare și în consecință – spre radierea debitorului din registrele publice. În al doilea rând, pornirea procedurii de faliment marchează schimbarea administratorului insolvabilității cu lichidatorul, care va îndeplini în continuare toate atribuțiile administratorului insolvabilității, iar în special se va ocupa de valorificarea masei debitoare și executarea creanțelor. Și în al treilea rând, pornirea procedurii de faliment dă startul procedurilor propriu-zise de valorificare a masei debitoare și distribuire a produsului acesteia între creditori.

Întreaga procedură ce urmează după trecerea la procedura de faliment convențional poate fi divizată în două mari etape. Prima etapă ce urmează imediat intrării în vigoare

a încheierii de trecere la procedura de restructurare este etapa evaluării și valorificării masei debitoare, pentru care sînt specifice, respectiv acțiunile de evaluare și vânzare a masei debitoare în conformitate cu modalitățile permise de lege. Odată cu finalizarea etapei de evaluare și valorificare, procedura de faliment intră în ce de a doua etapă, care este și etapa finală a întregii proceduri – cea de distribuire a produsului masei debitoare, adică executarea propriu-zisă a creanțelor debitorului.

Deși majoritatea acțiunilor ce au loc în cadrul procedurii de faliment poartă un caracter extrajudiciar, totuși instanța de judecată își păstrează o serie de competențe, în special reieșind din sarcinile sale de supraveghere și control.

Materiale și metode aplicate. În vederea realizării studiului dat au fost utilizate publicațiile științifice din domeniul Dreptului Procesual Civil și al Insolvabilității, actele normative în vigoare și practica judiciară relevantă. În studiu au fost utilizate metoda comparativă de analiză, metoda logică prin aplicarea procedeelor de deducție și

sinteză. Scopul prezentului demers științific este analiza competențelor ce le obține instanța de judecată în cadrul procedurii de faliment și al realizării acestora din punct de vedere al procedurii civile.

Rezultate și discuții. Instanța de judecată obține primele competențe în cadrul procedurii de faliment odată cu finalizarea evaluării și demararea procedurilor de valorificare a masei debitoare. Astfel, reieșind din art. 117 alin. (3) al Legii insolvabilității, în cazul în care lichidatorul, ca urmare a eșuării vânzării la licitație, va purcede la vânzarea prin metoda negocierilor directe, prețul de vânzare negociat urmează a fi confirmat de instanța de judecată. Deși legea nu specifică actul prin care instanța de insolvabilitate urmează a se expune în privința confirmării prețului, considerăm că în acest caz urmează a fi adoptată o încheiere judecătorească.

Tot în privința prețului de vânzare, dar deja a tuturor bunurilor masei debitoare, instanța de judecată urmează a se expune în cazul prevăzut de art. 117 alin. (9) al Le-

gii insolabilității. Așadar, ca urmare a evaluării bunurilor din masa debitoare, lichidatorul urmează să întocmească și să prezinte spre aprobare un raport în care să fie indicat prețul bunului și modalitatea corespunzătoare de valorificare. Menționăm că lichidatorul nu are dreptul să valorifice bunurile masei debitoare, decât după aprobarea raportului de către adunarea creditorilor sau comitetul creditorilor, care și decid asupra prețului final și modului de valorificare a masei debitoare. Astfel legiuitorul, pentru a nu tergiversa desfășurarea procedurii de faliment, a instituit dreptul instanței de judecată de a confirma raportul administratorului, pronunțându-se inclusiv asupra prețului bunurilor și modului de vânzare a acestora. Menționăm că instanța de judecată este în drept să se pronunțe asupra raportului lichidatorului doar în cazul în care comitetul creditorilor sau adunarea creditorilor omite de a face acest lucru în termen de 15 zile de la prezentarea raportului. În acest caz, instanța de judecată urmează să adopte o încheiere judecătorească susceptibilă de recurs.

O situație destul de interesantă în ce privește competența instanței de judecată este reglementată de prevederile art. 117 alin (17) al Legii insolabilității. Reieșind din norma nominalizată, dacă în masa debitoare există un bun neînscris în registrul public, acesta poate fi vândut după ce administratorul insolabilității/lichidatorul îl înscrie în registrul public respectiv. În acest sens legea prevede o procedură distinctă, în conformitate cu care instanța ce examinează cauza de insolabilitate urmează să se pronunțe asupra constatării unui fapt cu valoare juridică, acțiuni specifice pentru procedura specială reglementată de Codul de procedură civilă. Așadar, în vederea înregistrării bunului, administratorul insolabilității/lichidatorul urmează să depună cerere privind constatarea faptului cu valoare juridică, și

anume privind înregistrarea bunului ce aparține de facto debitorului. Înregistrarea ulterioară a bunului se va face în temeiul unei încheieri, susceptibile de recurs, emise în termen de 15 zile lucrătoare de la data depunerii cererii de constatare a faptului cu valoare juridică.

Deși este clară rațiunea introducerii unei asemenea reglementări de către legiuitor, totuși, forma în care acestea au fost expuse creează o serie de confuzii. Sîntem de acord cu faptul că în privința chestiunilor nominalizate judecătorul se va pronunța într-o formă caracteristică pentru procedurile necontencioase, deoarece în acest caz este evidentă lipsa litigiului de drept sau a unor interese contrare. În același timp, nu este clară utilizarea drept act prin care judecătorul se pronunță asupra înregistrării bunului a unei încheieri judecătorești. Pornind de la regulile procedurii speciale, soluția finală ce urmează a fi dată de instanța de judecată este dispusă în toate cazurile într-o hotărîre judecătorească, deoarece în pofida caracterului necontencios al procedurii speciale, soluția finală a instanței presupune apariția, modificarea sau stingerea de drepturi, ceea ce înseamnă o examinare în fond, care nu poate fi făcută decât prin hotărîre judecătorească.

În aceeași ordine de idei, examinarea de către instanța de insolabilitate a cererii administratorului cu referire la bunul neînregistrat presupune constatarea unui șir de circumstanțe de fapt ce țin de bun și apartenența de facto a acestuia, precum și administrarea de probe în vederea confirmării circumstanțelor de fapt invocate, soluția finală fiind de fapt recunoașterea dreptului asupra bunului în lipsa unui litigiu, ceea ce va constitui temei pentru înregistrarea publică a bunului. Astfel, considerăm că instanța de judecată urmează a adopta nu o încheiere, ci o hotărîre judecătorească pe marginea chestiunii reglementate de art. 117 alin. (17) al Legii insolabilității, fapt care va fi în

corespundere cu normele generale ale Codului de procedură civilă și va constitui o garanție mai mare pentru drepturile patrimoniale ale debitorului. În vederea racordării prevederilor Legii insolabilității cu prevederile generale ale Codului de procedură civilă, propunem introducerea următorului amendament în Legea insolabilității:

- Se modifică alineatul (17) al articolului 117 conform următorului conținut: „(17) *Bunul din masa debitoare neînscris în registrul public se vinde numai după ce administratorul insolabilității/lichidatorul îl înscrie, conform procedurii stabilite, în registrul public respectiv. Înregistrarea bunului se face în temeiul unei hotărîri a instanței de insolabilitate, emise în termen de 15 zile lucrătoare de la data depunerii cererii administratorului insolabilității/lichidatorului de constatare a faptului cu valoare juridică. Hotărîrea poate fi contestată de orice persoană interesată. În cazul în care bunul a fost vândut înainte sau fără a fi înscris în registrul public, obligația înregistrării și cheltuielile aferente, precum și riscul de constatare a lacunelor la precizarea datelor din registrul public trec în sarcina lichidatorului*”.

De asemenea, instanța de judecată are mai multe sarcini în legătură cu valorificarea bunurilor grevate. În primul rînd, conform prevederilor art. 130 alin. (5) al Legii insolabilității, instanța de judecată este în drept să aleagă modul de vânzare a bunului grevat reieșind din interesele creditorului și necesitatea obținerii celui mai bun preț. Implicarea instanței de judecată în vânzarea bunurilor grevate are loc în cazul examinării așa-numitei „opoziții”.

Opoziția este expresia dezacordului exprimat de participanții la proces în legătură cu vânzarea bunului grevat. În cazul în care debitorul, creditorii sau administratorul se opun vânzării unui bun grevat cu garanție, aceștia urmează să depună opoziție în fața instanței de insolva-

bilitate. Conform prevederilor art. 131 alin. (6) al Legii insolvențabilității, instanța de judecată urmează să judece opoziția în ședință publică cu citarea persoanelor interesate în cel mult 2 săptămâni de la data primirii opoziției. Soluționarea opoziției are loc prin adoptarea unei încheieri pasibile de recurs. Anume în cazul în care instanța de judecată va admite opoziția, aceasta este în drept să se implice în procedura de vânzare a bunului grevat. În așa mod, instanța de judecată poate modifica metoda, condițiile, sarcinile, prețul, locul sau data vânzării bunurilor grevate cu garanții, modificări în conformitate cu care lichidatorul urmează să valorifice în continuare bunul grevat.

O novație a Legii insolvențabilității în vigoare constituie introducerea instituției *popririi*. Însuși cuvântul *poprire* este un termen rar utilizat în spațiul național, îndeosebi în ceea ce privește legislația națională și practica judiciară curentă. Odată adoptat, iar în special după intrarea în vigoare a Legii insolvențabilității din 2012, termenul de *poprire* a revenit în uzul practicienilor, mai ales în rândurile administratorilor insolvențabilității și judecătorilor din cadrul curților de apel. Acest fapt se datorează introducerii în cadrul noii legi a insolvențabilității a unei modalități noi prin care administratorul insolvențabilității poate urmări bunurile debitorului, în speță aflate la terți. Introducerea *popririi* se datorează îndeplinirii unuia din obiectivele de bază ale promotorilor noii legi, și anume acel de reglementare minuțioasă a modalităților de valorificare a masei debitoare. Dacă Legea insolvențabilității din 2001 reglementa modalitățile de valorificare în limitele articolelor 124 și 126 ale acesteia, atunci noua legea cuprinde un spectru mult mai larg de reglementări, începând cu art. 117 și terminând cu art. 129 al legii în vigoare.

Cu regret, ceva nou nu întotdeauna înseamnă ceva mai bun, în special ne referim la instituția po-

pirii, pe care legiuitorul moldav a hibridizat-o în așa măsură încât aplicarea acesteia trezește mai multe confuzii decât soluții eficiente. În acest sens apar mai multe întrebări privind aplicarea practică a acesteia: este oare *poprirea* în procedura de insolvențabilitate o modalitate de executare silită sau nu? Trebuie să fie bazată *poprirea* pe un document executoriu sau nu? Ce procedură urmează a fi aplicată la examinarea validării *popririi*? Este oare hotărârea de validare a propriei o soluție pe marginea unui litigiu de drept sau nu? Ce efecte are desființarea *popririi* asupra drepturilor debitorului și terțului *poprit*? Vom încerca în continuare, prin prisma esenței instituției *popririi* și interpretării reglementărilor în vigoare, să răspundem la întrebările formulate mai sus.

Dificultate, greutate, impas, impediment, inconvenient, neajuns, nevoie, obstacol etc. – toate acestea sînt sinonimele cuvîntului *poprire*, oferite de dicționarul de sinonime. Cu părere de rău, nici etimologia, nici semnificațiile termenului dat nu ne permit să înțelegem pe deplin esența instituției date juridice. Avînd în vedere lipsa unei definiții legale pentru *poprire*, urmează să apelăm la definițiile doctrinare. O analiză minuțioasă a instituției *popririi* o găsim la autorii români T. Pop, V. Negru, D. Radu, I. Leș, V. M. Ciobanu etc., în special în lucrările dedicate procedurilor de executare. Analiza doctrinei în domeniu ne permite să afirmăm că *poprirea* este fără dubii o instituție ce ține de procedurile de executare silită.

Profesorul Ioan Leș definește *poprirea* drept acea formă a executării silite indirecte prin care se valorifică sumele de bani, titlurile de valoare sau alte bunuri mobile incorporabile urmărite de către o terță persoană [1]. În principiu, definiția doctrinară a rezultat din prevederile legale existente în România. Reieșind din prevederile art. 452, 453 al Codului de procedură civilă al României

anterior, iar la moment – 780, 781 al Codului de procedură civilă în vigoare [2], prin intermediul *popririi*, la cererea creditorului, executorul judecătoresc urmărește silit sume de bani, titluri de valoare sau alte bunuri mobile incorporabile datorate debitorului ori deținute în numele său de o a treia persoană. Astfel, *poprirea* în forma sa clasică implică participarea a 3 subiecți distincți. În primul rînd acesta este *creditorul popritor*, cel care în baza raportului de creanță principal solicită de la debitor executarea creanței sale în cadrul procedurii de executare silită. Al doilea subiect este *debitorul poprit*, adică cel ce în baza raportului de creanță principal urmează a executa cerințele conform documentului executoriu. Al treilea subiect este *terțul poprit*, adică persoana terță raportului de creanță principal, dar care are calitatea de debitor față de debitorul *poprit*.

Menționăm că desfășurarea *popririi* clasice poate fi convențional divizată în două etape mari. Prima etapă constă în înaintarea cererii de înființare a *popririi* către executorul judecătoresc și somarea de către acesta a terțului la plata datoriei, cu acordarea termenului pentru îndeplinirea cerinței. A doua etapă este realizată în cazul în care terțul *poprit* refuză îndeplinirea cerințelor sau contestă existența raportului obligațional, caz în care executorul judecătoresc urmează a se adresa cu o cerere de validare a *popririi* în instanța de judecată, care va decide, după caz, validarea *popririi* sau desființarea acesteia. În caz de validare a *popririi*, document executoriu devine hotărîrea de validare a *popririi*.

Reieșind din structura procedurii de *poprire*, considerăm necesar de a menționa încă un subiect al *popririi*, și anume executorul judecătoresc, care îndeplinește acțiunile de înființare a *popririi*, solicită validarea acesteia, primește plata în baza ei.

Urmărind componența subiectivă a *popririi*, apare între-

barea logică: care este diferența dintre poprire și acțiunea oblică? Diferența rezidă în faza procesului la care sînt realizate ambele. Dacă prin acțiunea oblică creditorul urmărește o creanță a debitorului său în locul acestuia, fapt care presupune acționarea în instanța de judecată cu o acțiune civilă contra terțului debitor, atunci poprirea este un mijloc procesual ce se aplică deja la faza executării silit, destinat urmării nemijlocite a bunurilor aflate la terți, fără a fi necesară soluționarea unui litigiu. Concluzia respectivă rezultă din prevederile legale existente în România, în conformitate cu art. 782 al Codului de procedură civilă al României în vigoare (anterior art. 454), poprirea se înființează fără somație, în baza încheierii de încuviințare a executării, prin adresă în care se va preciza și titlul executoriu în temeiul căruia s-a înființat poprirea. Prin urmare, o cerere de înființare a popririi nu se poate înainta, iar o poprire nu se poate înființa decît în cazul existenței unui document executoriu neexecutat. În concluzie, în varianta sa clasică procedura popririi exclude existența unui litigiu de drept, iar realizarea acesteia poate fi bazată doar pe un document executoriu.

Deși în legislația națională nu este utilizat termenul de *poprire*, aproximativ aceeași construcție juridică se regăsește și în unele acte normative naționale. Un exemplu elocvent în acest sens sînt prevederile art. 99 din Codul de executare [3], în conformitate cu care, în caz de urmărire silită a debitorului, executorul poate urmări și creanțele debitorului. În acest sens, pentru urmărirea creanțelor pecuniare, executorul judecătoresc remite persoanei care este obligată să plătească debitorului creanța o somație despre obligația de a nu plăti debitorului urmăritor suma care în termen de 15 zile urmează a fi transmisă executorului judecătoresc. Prevederi similare le găsim în art. 205 al Codului fiscal [4], în

conformitate cu care organul fiscal poate urmări creanțele contribuabilului față de terți. În caz de confirmare a datoriei, organul fiscal are dreptul de a purcede la măsurile de executare silită, aplicabile pentru obligațiile fiscale. Respectiv, deși nu avem o procedură judiciară distinctă a popririi, putem afirma că construcția juridică a acesteia se regăsește și în legislația națională – o afirmație veridică mai ales în lumina reglementărilor Legii insolabilității în vigoare.

Instituția popririi în cadrul procedurii de insolabilitate este instituită și reglementată de prevederile art. 126 al Legii insolabilității. În conformitate cu prevederile legale, prin poprire sînt urmărite silit mijloacele bănești, titlurile de valoare, bunurile mobile care sînt datorate debitorului insolubil ori deținute în numele lui de către un terț. Observăm că în ceea ce privește obiectele ce pot fi urmărite prin poprire, conform legii insolabilității, sînt similare cu obiectele urmărite prin poprire în forma sa clasică.

Primele deosebiri esențiale privind desfășurarea popririi în cadrul procedurii de insolabilitate le observăm deja la etapa inițială, atunci cînd încercăm să stabilim subiecții implicați în procedura respectivă. În cazul popririi reglementate de legea insolabilității, de asemenea avem trei actori principali, dar calitatea acestora diferă de la formula clasică. În prim-plan apare nu creditorul popritor, ci administratorul insolabilității, el fiind cel care înființează poprirea prin somarea adresată terțului, prin care îl obligă la plata datorată. Al doilea subiect este nemijlocit debitorul insolubil, adică cel care este îndreptățit de a cere executarea obligației terțului, în baza unui raport material-juridic existent între acesta și terț. În sfîrșit, ultimul subiect obligatoriu este terțul poprit, ca fiind titularul obligației ce urmează să o îndeplinească față de debitorul insolubil.

Observăm că administratorul insolabilității, de fapt, întrunește

și calitatea de creditor popritor, și calitatea de executor judecătoresc, care urmează să înființeze poprirea. Administratorul insolabilității obține ipostaza sa de creditor popritor datorită statutului său juridic avut în cadrul procedurii de insolabilitate, în care acesta urmează a acționa în interesele creditorilor în vederea păstrării și valorificării masei debitoare, drept rezultat aici fiind incluse și împuternicirile ce țin de administrarea creanțelor debitorului față de terți. Totodată, mai puțin obișnuită este ipostaza administratorului de executor judecătoresc. Dacă în cazul popririi, în sensul tradițional al acesteia, înființarea acesteia și îndeplinirea tuturor acțiunilor ce țin de realizarea ei se îndeplinesc de executorul judecătoresc, atunci în forma reglementată de legea insolabilității în vigoare, administratorul insolabilității urmează să îndeplinească toate funcțiile respective.

Reieșind din scopul procedurii de insolabilitate, devine clară logica legiuitorului în ceea ce privește excluderea executorului judecătoresc din procedura de poprire, or participarea acestuia este exclusă în ceea ce privește întreaga procedură de insolabilitate, acțiunile necesare fiind îndeplinite de administratorul insolabilității. În același timp, comasarea în persoana administratorului a statutului de creditor popritor și executor judecătoresc trezește o serie de întrebări privind natura juridică a procedurii de poprire reglementate de legea insolabilității. Dacă în forma sa tradițională poprirea nu este altceva decît o metodă de urmărire silită realizată de executorul judecătoresc, atunci care este natura juridică a propriei pornite de administratorul insolabilității? În aceeași ordine de idei, menționăm că, spre deosebire poprirea tradițională, administratorul insolabilității nu se subrogă în drepturile debitorului în momentul în care cere executarea obligației de la terț, acesta acționează atît în interesele creditorilor, cît și în ale

debitorului, obținând prin poprire majorarea masei debitoare.

Prin urmare, o primă concluzie privind poprirea în cadrul procedurii insolabilității este faptul că aceasta urmează doar parțial structura tradițională și, pornind de la mecanismul urmăririi indirecte a bunurilor datorate de terți debitorului, oferă administratorului insolabilității un mijloc indirect de majorare a masei debitoare [5].

Analiza de mai departe a construcției juridice a popririi reglementate de legea insolabilității ne permite să afirmăm că aceasta nu este un mijloc indirect de urmărire silită specific pentru procedurile de executare, afirmația respectivă rezultând din temeiul înființării popririi. Reieșind, de exemplu, din prevederile art. 782 al Codului de procedură civilă al României în vigoare, observăm că înființarea popririi se întemeiază pe un titlu executoriu despre existența căruia trebuie să fie anunțat terțul poprit la momentul înființării. Ceea ce înseamnă că aplicarea popririi nu poate fi făcută pînă la momentul soluționării definitive a litigiului, or nu poate fi urmărită silit o obligație existența căreia nu este confirmată printr-un act jurisdicțional ce a obținut puterea lucrului judecat.

În opoziție cu prevederile legale aplicate în statul vecin, pentru înființarea popririi în procedura de insolabilitate nu este necesar să existe un titlu executoriu sau un alt document executoriu analogic. În conformitate cu prevederile art. 126 alin. (2) al Legii insolabilității, poprirea se înființează prin somație a administratorului insolabilității, care se comunică terțului poprit împreună cu o copie certificată de pe hotărîrea de intentare a procedurii de insolabilitate. Așadar, temeiul stabilit de lege pentru înființarea popririi în procedura de insolabilitate este hotărîrea de intentare a procedurii de insolabilitate. Reieșind din interpretarea art. 34 al Legii insolabilității, prin hotărîrea de intentare a procedurii de insolabilitate

te instanța de judecată se pronunță asupra existenței sau lipsei temeiului de insolabilitate, circumstanțe care întemeiază intentarea sau refuzul în intentarea procedurii de insolabilitate. Ceea ce înseamnă că prin hotărîrea de intentare a procedurii de insolabilitate nu se soluționează careva litigii, mai mult decît atît, nu se confirmă, cu putere de lucru judecat, creanțele creditorilor. Prin urmare, nu putem identifica hotărîrea de intentare a procedurii de insolabilitate cu un document executoriu pe care poate fi întemeiată urmărirea silită prin poprire.

Reieșind din afirmațiile de mai sus, concluzionăm că poprirea în cadrul procedurii de insolabilitate nu doar are o structură distinctă de forma tradițională a popririi, dar și înființarea acesteia are loc în lipsa unui document executoriu corespunzător.

Deosebirea respectivă, aparent minoră, creează de fapt cele mai mari controverse privind aplicarea propriu-zisă a popririi, problema respectivă rezultând din următoarele circumstanțe. În cazul în care poprirea este bazată pe un document executoriu, acest fapt exclude contestațiile ce pot fi înaintate în legătură cu temeinicia raportului obligațional principal, adică cel apărut între creditorul poprit și debitorul poprit. În acest caz, orice dezacord cu acțiunile de poprire poate fi bazat doar pe excepțiile ce le poate ridica terțul în legătură cu raportul obligațional secundar, adică cel apărut între debitorul poprit și terțul poprit. Iar în condițiile în care terțul poprit totuși contestă poprirea, acest fapt nu poate afecta incontestabilitatea raportului obligațional principal. Datorită acestei structuri tradiționale, toate chestiunile ce pot apărea în legătură cu aplicarea popririi sînt de fapt circumstanțe care nu se referă la soluționarea unui litigiu, fiind supuse controlului judecătoresc doar sub aspectul legalității acestora din punct de vedere al procedurii de executare silită.

Forma pe care o obține poprirea în cazul procedurii de insolabilitate presupune o altă evoluție a lucrurilor. Poprirea în cadrul insolabilității, nefiind bazată pe un document executoriu și nefiind exercitată de un creditor ce se subrogă în drepturi, constituie de fapt o înaintare a unei pretenții material-juridice din partea administratorului către un pretins debitor al debitorului insolabil. În acest caz, lipsa unui act jurisdicțional ce are puterea lucrului judecat, precum și a raportului obligațional principal determină necesitatea asigurării unei apărări efective din partea terțului poprit.

În ceea ce ne privește, considerăm că sub așa-numita poprire, reglementată de legea insolabilității, se are în vedere de fapt înaintarea de către administratorul insolabilității a unei pretenții material-juridice față de o persoană, pretenție care nu este bazată pe un document executoriu, ci care rezultă dintr-un raport material existent între debitorul insolabil și persoana respectivă, și, în sfîrșit, pretenție care urmează a fi supusă unei examinări judiciare în cazul în care terța persoană își manifestă dezacordul cu aceasta.

Ținem să menționăm că introducerea reglementărilor respective în noua Lege a insolabilității nu constituie o deficiență în sine. Reglementarea oricăror mijloace procesuale ce ar eficientiza valorificarea masei debitoare este benefică pentru întreaga procedură, dar încercarea legiuitorului de a transforma o examinare a unui litigiu de drept într-o procedură de executare silită va crea în acest caz mai multe neclarități decît beneficii.

O primă neclaritate privind poprirea reglementată de legea insolabilității este procedura de validare a popririi. În conformitate cu art. 126 alin. (9) al Legii insolabilității, dacă terțul poprit nu își îndeplinește obligațiile ce îi revin pentru efectuarea popririi, administratorul insolabilității/li-

chidatorul, în cel mult o lună de la data la care terțul poprit trebuia să consemneze ori să plătească suma datorată, poate sesiza instanța de insolvabilitate în vederea validării popririi. Drept rezultat, instanța de insolvabilitate îi va cita pe administratorul insolvabilității/lichidator și pe terțul poprit și, la termenul stabilit pentru judecarea cererii de validare, va dispune administrarea oricărei probe necesare soluționării acesteia, care este admisibilă potrivit normelor de drept comun. În același timp, legea prevede că terțul poprit poate opune creditorului urmăritor toate excepțiile și mijloacele de apărare pe care le-ar putea opune debitorului, în măsura în care ele se întemeiază pe o cauză anterioară popririi.

Analizând prevederile legale menționate, apare întrebarea privind procedura ce urmează a fi aplicată la examinarea cererii de validare a popririi. Având în vedere faptul că procedura de insolvabilitate este în principiu o procedură necontencioasă, care nu are scopul de a soluționa litigii de drept, ne întrebăm care reguli urmează a fi aplicate de instanța de insolvabilitate în legătură cu validarea popririi. Reieșind din faptul că legiuitorul recunoaște dreptul terțului poprit de a opune propriile excepții și de a utiliza în acest sens mijloacele de probă necesare, considerăm că cererea de validare a popririi urmează a fi examinată conform regulilor procedurilor contencioase. Pentru a asigura protecția necesară a drepturilor terțului poprit, instanța de judecată urmează să asigure participarea acestora în condiții de contradictorialitate, cu oferirea posibilității de a-și expune argumentele și de a prezenta probele de rigoare. Trebuie să recunoaștem că examinarea cererii de validare a popririi este, de fapt, o examinare a unei pretenții material juridice înaintate față de terț, respectiv a unei acțiuni civile, fapt care determină aplicarea tuturor regulilor procesuale corespunzătoare, inclusiv

recunoașterea calității de pîrît pentru persoana terțului poprit, precum și recunoașterea calității de reclamant pentru debitorul insolubil, drepturile cărui sînt realizate de administratorul insolvabilității.

Practica judiciară în mare parte demonstrează o poziție univocă a Curții Supreme de Justiție față de procedura aplicabilă popririi, argumentîndu-și soluțiile prin aplicarea regulilor procedurii contencioase. De exemplu, la examinarea recursului contra hotărîrii de validare a popririi pe cauza civilă nr. 2ri-51/13 [6], Curtea Supremă de Justiție a menționat în motivarea deciziei sale că, la adoptarea hotărîrii de validare a popririi, instanța de judecată urmează să respecte exigențele privind studierea minuțioasă a situației de fapt, a chestiunii supuse judecării și încadrarea corectă de drept. Instanța de recurs a stabilit că la judecarea cauzei de insolvabilitate instanța urma să aplice normele generale din Codul de procedură civilă, în special prevederile art. 239-240 care stabilesc că, în limitele pretențiilor invocate, urma să aprecieze probe, să determine circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii, caracterul raportului juridic dintre părți etc. Prin urmare, curtea recunoaște că judecarea popririi și adoptarea unei hotărîri pe marginea acesteia urmează a fi supuse regulilor unui proces contradictoriu, cu asigurarea tuturor mijloacelor procesuale pentru părți.

Neaplicarea regulilor procedurii contencioase la examinarea cererii de validare a popririi implică riscul soluționării drepturilor și obligațiilor persoanelor fără o examinare propriu-zisă a fondului. O asemenea situație am depistat-o la examinarea materialelor cauzei civile nr. 2i-194/14 [7], conform cărora Curtea de Apel Bălți, drept instanță de fond, a validat poprirea fără a lua în considerație faptul că cererea de poprire rezultă dintr-o pretenție prescrisă. Ulterior, în urma exercitării recursului contra hotărîri

menționate, Curtea Supremă de Justiție, legal, a admis recursul și a casat hotărîrea de validare drept neîntemeiată, [8] argumentînd prin faptul că „concluziile instanței de insolvabilitate sînt în contradicție cu circumstanțele pricinii și înscrierile la dosar, instanța interpretînd eronat prevederile legale aplicabile speței, deoarece la caz nu sînt temei de aplicare a validării popririi. S-a stabilit că la depunerea cererii nu a fost solicitată repunerea în termenul de adresare cu acțiune. Examinarea unei acțiuni depuse în afara terenului legal constituie o încălcare a principiului legalității și securității raporturilor juridice și respectiv o soluție inadmisibilă în ordinea de drept”. Observăm că instanța supremă rămîne pe poziția că înaintarea cererii de validare a popririi este egală cu înaintarea unei acțiuni, iar excepțiile ce pot fi ridicate în legătură cu înaintarea unei acțiuni civile sînt valabile și la examinarea validării popririi.

O altă neclaritate privind procedura popririi este legată de actul prin care instanța de judecată urmează să se pronunțe asupra popririi. Reieșind din prevederile alineatului (11) al art. 126 al Legii insolvabilității, dacă din probele administrate rezultă că terțul poprit îi datorează sume de bani debitorului, instanța de insolvabilitate va adopta o hotărîre de validare a popririi, prin care va încasa de la terțul poprit suma datorată debitorului, iar în caz contrar, va decide desființarea popririi. Așadar, apare întrebarea despre corectitudinea utilizării în calitate de act de dispoziție a hotărîrii judecătorești, dar nu a încheierii, spre exemplu. În conformitate cu art. 14 al Codului de procedură civilă al RM, hotărîrea este actul-dispoziție prin care se soluționează fondul pricinii, spre deosebire de încheiere, prin care se soluționează alte chestiuni incidentale procesului civil. Având în vedere efectele pe care le are actul prin care se validează poprirea asupra drepturilor terțului

poprit, considerăm că hotărîrea este unicul act de dispoziție ce corespunde cu sarcinile procesuale ale acestei proceduri. Mai mult decît afit, faptul adoptării unei hotărîri judecătorești demonstrează încă o dată caracterul litigios al procedurii de validare a popririi în cadrul căreia se examinează pe fond un litigiu de drept.

În sfișit, nu este clar care sînt efectele respingerii cererii de validare. Din interpretarea art. 126 al Legii insolabilității rezultă că, în cazul în care la examinarea cererii de validare nu a fost probată obligația terțului poprit, instanța de judecată urmează să dispună prin hotărîre desființarea popririi. Cu regret, legiuitorul nu a reglementat efectele ce le are hotărîrea de desființare a popririi, fapt care poate genera mai multe interpretări contradictorii. În formula sa tradițională, desființarea popririi presupune imposibilitatea urmării bunurilor aflate la terți. Urmează oare să limităm la aceleași efecte și desființarea popririi în cadrul procedurii de insolabilitate sau trebuie să recunoaștem și alte efecte ale acțiunii respective?

Într-o anume ipoteză, desființarea popririi, ce va avea ca efect imposibilitatea urmării bunurilor debitorului aflate la terț, duce la apariția unui litigiu de drept, litigiu care poate fi soluționat de către o instanța de judecată de drept comun, în care administratorul se poate adresa cu o cerere de chemare în judecată separată. În acest caz vom fi în prezența unui proces civil distinct, care va examina practic repetat pretențiile material-juridice față de terț. În mod normal, asemenea situație urmează a fi exclusă, or în caz contrar se pierde afit sensul popririi reglementate de legea insolabilității, cît și autoritatea lucrului judecat a hotărîrii adoptate pe marginea cererii de validare a popririi.

În concluzie, urmează să recunoaștem că construcția juridică reglementată de legea insolabilității

în vigoare, ce poartă denumirea de *poprire*, este un mijloc original, oferit administratorului insolabilității, pentru a exercita drepturile debitorului insolabil în privința propriilor debitori. Totodată, reglementarea în vigoare a plecat departe de construcția clasică a popririi ca mijloc de urmărire silită indirectă, fapt care urmează a fi luat în considerare la aplicarea practică a acesteia. [9]

În afară de confirmarea acțiunilor participanților la proces prin adoptarea anumitor acte jurisdicționale la etapa evaluării și valorificării masei debitoare, instanța de insolabilitate îndeplinește și o serie de acțiuni de supraveghere. Reieșind din prevederile art. 118 alin. (11) al Legii insolabilității, în cazul vînzării bunului la licitație, un exemplar al procesului-verbal privind rezultatele licitației urmează a fi înregistrat de instanța de judecată în cel mult 48 de ore de la întocmire și anexat de aceasta la materialele dosarului. Conform unei alte prevederi prevăzute de art. 121 alin. (6) al Legii insolabilității, în urma ridicării bunurilor adjudecate în urma licitației, acțiunile de ridicare urmează a fi consemnate într-un act de predare-primire. Un exemplar al acestui act urmează a fi înregistrat de instanța de insolabilitate și deus la dosarul cauzei. Și nu în ultimul rînd, reieșind din prevederile art. 123 alin. (12) al Legii insolabilității, în cazul vînzării bunului prin negocieri directe, afit contractul de vînzare-cumpărare, cît și procesul-verbal de negociere a părților urmează a fi depuse în instanța de insolabilitate și anexate la materialele cauzei. Totalitatea acțiunilor enumerate mai sus permite realizarea unei supravegheri continue și prompte din partea instanței de judecată a acțiunilor extrajudiciare ce țin de valorificarea propriu-zisă a bunurilor masei debitoare.

Concluzie. Analiza prevederilor legale privind sarcinile și competențele instanței de judeca-

tă la etapa procedurii de faliment ne permite să afirmăm că instanța de judecată are un rol iminent în desfășurarea acțiunilor de valorificare a masei debitoare, acțiuni de care în mare parte depinde satisfacerea creanțelor propriu-zise ale creditorilor validați. În același timp, observăm și o serie de dificultăți în aplicarea prevederilor legale, rezultate din reglementarea insuficientă sau confuză, dificultăți care pot fi depășite în condițiile interpretării propuse și aprobării propunerilor de *lege ferenda* expuse în prezentul demers științific.

Recenzent:

I. CIOBAN,

doctor în drept, conf. univ., USM

Referințe bibliografice

1. Leș Ioan. Tratat de drept procesual civil. București: All Beck, 2001, p. 883.
2. Codul de procedură civilă al României. Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă.
3. Codul de executare al Republicii Moldova, nr. 443 din 24.12.2004. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 34-35 din 03.03.2005.
4. Codul fiscal al Republicii Moldova, nr. 1163 din 24.04.1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 62 din 18.09.1997.
5. Macovei Gh. Instituția popririi în reglementarea Legii insolabilității nr. 149/2012. În: Materialele-suport ale Conferinței Științifice Internaționale "Legea insolabilității – de la teorie la practică", 2014, p. 47-54, p. 50.
6. Decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 13 noiembrie 2013 pe cauza civilă nr. 2ri-51/13.
7. Hotărîrea Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți din 28 ianuarie 2014 pe cauza civilă nr. 2i-194/14.
8. Decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 11 iunie 2014 pe cauza civilă nr. 2ri-54/14.
9. Macovei Gh. Op. cit., p. 53.